

NDNS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

3582

Dagstup m.

Häggesby.

upph. Perseus Johnson

Dagstuppskrift 1932

Sk.

Tro och sed vid skärden i gamla
tider

Upptecknade av Johan Jansson Dagstups

Innan hästarbetet påbörjades fastade
man en död flädermus emellan ledbladet
och beshäftet det var för att tien skulle
bita lättre, var det någon havande
kvinnan som deltog med i hästarbetet
då hade hon ett rött band med sig
bandet var omkring två meter långt
och två centimeter breit, bandet var
ihoprullat i en rulle, kvinnan hade
bandet med sig om vargulven skulle
komma då kastade han bandet till
hanam vilket han skulle fört
upp sulla och sedan åta innan han
kunde göra kvinnan någon skada
under tiden hade kvinnan tid till

att sätta sig i säkerhet. (när man
huggit all såden så att blott en liten
bit var kvar då samlades alla
huggarna omkring denna bit som
de hängde omkring i en cirkel under
utropet "ta haren!" man låt några strå
stå kvar till glason, glason var
en stark lila färg och brundlés och
rullade åstad liksom ett klät
glasan kom till närlöén på det sättet
att om det var någon kvinna som
dådade sitt nyfödda barn och grämde
liket hittades ej liket inom ett år och
kom i vigtjard bero där en glasöar
det. När såden var huggen upp lyftade
alla huggarna sina häx och hurrade
då kom hushunden och bjäd på känvin
(hittade man trillingar så fick pären
trillingen hittade man trillingar
då fick pären trillingar)

När sista hären bands skulle alla
som deltog i hästarbetet binda var
sitt band om den alla stryndade
sig att binda för den som kler sist
med att binda han blev ej gift det året
den sista hären bands i form av en gubbe
och kallades för "städaren" ibland lade
man stenar i den och snyckrades med
färgrade band innan man härd av
an gården för att hemta förra sädslasset
gjorde man hars framför hästarna med
snärtastafflet och innan man härd
från stycket med förra lasset lades
två strå i hars framför hästarna
I sista lasset som kallades för "sugan"
där skulle städaren åka och alla de
som var ute och deltog i hästarbetet
städaren hölls upp rätt mitt i lasset
och man härd hem med lasset så fort
som hästarna kunde springa

när man kom hem från gården med

lasset så var där alltid en person

V tillhörs att med en häppa sätta på lasset
det kallades för att ge suggan på örat
när man kom in från lagun med lasset
slagsjortarna igen av två män som
stod dolda bakom sjortarna]

När man fått inhästat bjöds alla sam
dettagit i hästarhetet på hästgille där
bjöds jord mat och brönnin och sedan
dansade man före en laga efter
musik av bryggemannen

| Fick man inhästat innan någon av
grannarna då brukade man strika
halmduckar till dem och kalla dem
för "lagasare", sedan inlades så i
läderna att när man höjde hästa
laget ställdes fört tre hästar tillhagen
mitt på laggåset med tapparna
uppsätt och sedan ställdes de andra

harnarna i en cirkel omkring dessa
alla de örriga hade tapparna nedåt
Vär man fått inkastat påbörjades
träskrungen, i ena hörnet av logan
där man tröstrade var en hästskalle
negränd det var för att det skulle gå
lättare att träcka man hävade att
träcka blackan tre på morganen
och håll på till styrningen före
kvällen man träskade ej på knällarna
för då trodde man att man stände
gaa nisse och var rädd för att han
skulle flytta och taga både tur och lycka
med sig, vid högtidsaltuarna sättdes
man ut gröt och mjölk på logan till
Gaa nisse, fram någon framnämnde
person in på logan när man
träskade då fick han "se lokkatten"
man lade pfejeten om halsen före
konon och klände åt

rägen skulle vara trädkad till

Jul (blåhusdagen) klasius den tredje

Februari då trädkade man intet för

då trädde man att takten skulle

blåsa av husen

) när man hade utträskat slaga

träskemänninen med sina plejilar

på pastarna på grannarna skulle

höra att de hade utträskat,

när den trädkade såden var renjärd

hars den upp på luftet i sädeshögarna

skrev man hars och satte stål

en gammal lie eller yrta det var

för att intet späke skulle hava

makt med såden.)

Linheredningen i Hayagers Hörud i gamla tider
uppteknade av Janan Jansson Dagstorp

Viil varje gård adlades lin linfröet
söddes i mitten av maj månad
och skärdades i augusti månad
När linet skärdades drogs det upp med
rotterna och lades i rader för att torka
när det blev torrt bands det i små
knippsar och åktes hem, när man fick
linet hem drog man fräckappslarna av
det på en (knevelerera) linfrärsja
det var en bråda ambring en meter med
en rad långa järntaggar på mitten
när linet drogs genom dessa taggar
gick fräckappslarna av som sedan
traskades när linet var rensat fördes det
till brytstugan, brytstugan var byggd
på det sättet att man grånt sig in

i en hake och innredt till två rum
ett litet inre där linet tärkades och ett
större yttre där linet bröts, i det inre
rummet var uppsatt trädplatser med
många genomburade hål på dessa platser
utbreddes linet när det tärkades vid en
sakta eld eldningen sköttes alltid av
en gammal kvinna, när linet var
tärkat bröts det i det yttre större rummet
på linbräckor detta arbete utfördes av
hushunden och drängarna, när linet var
brökt sköttes det och gick så till att
man huvade upp en del kvinnors en
dag, kvinnorna hade skättfat och
skättträ med sig, skättfaten var en
omkring en meter hög bräda med en
fat i den ena ändan och med en
instärning i den andra ändan
i denn instärning håll man linet
när man högg på det med skättträet

skätteträet var omkring en halv meter
långt och en femton centimeter bred
krus av trä, efter skattningen gjads
alla som deltagit i arbetet på
skätegille de undfärnades då med
mat och kaffe. när linet var skätt
häcklades det föret en grövre sedan en
finare, linhäcklam var en brädapp
en halv meter lång och en decimeter
bred på mitten av denna brädapp
i en decimeters frystant varo fina
järnspetsar instagna över dessa spetsar
drags linet för att taga bort hvar sittande
skal sedan var linet färdigt att
spinnas, det som fäll av linet
kallas för skätefall detta kardades
på grova kardar (skrobbades),
detta användes till grövre linne
såsom handdukar och skijutor
det finare linet spans och värdes

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

3582

10

i långa räckar sedan blestes
linräckarna vilket tillgick så
att man lade ut räckarna på
marken under här himmel där de
ficks ligga tills de blena blestes
in hanterna på räckarna fastade
man små hankar genom dessa
hankar stak man ysinna ner
i giarden för att räckan ej skulle
blåsa bort.